

ชีวิตสวยดี 4 ปีที่นครพนม

หนังสือรวมภาพถ่าย
โดย ธงชัย สวัสดิสาร

ชีวิตสวยดี 4 ปีที่นครพนม

หนังสือรวมภาพถ่าย
โดย ธงชัย สวัสดิสาร

ชีวิตสวยดี 4 ปีที่นครพนม

หนังสือรวมภาพถ่าย

โดย ธงชัย สวัสดิสาร

ผมทำงานให้กับวิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2551 และได้เข้ามาอาศัยอยู่ที่เมืองนครพนมระหว่างปี พ.ศ. 2552 - ปี พ.ศ. 2556 ในช่วง 4 ปีของการใช้ชีวิตที่นครพนมผมได้ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับนครพนมด้วยการซึมซับและเข้าใจในวิถีชีวิตและความเป็นตัวตนของคนที่นี่อาศัยอยู่ในนครพนมซึ่งหมายรวมถึงผู้คนที่เคยอาศัยอยู่ที่นครพนมตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน และเพื่อที่จะทำความเข้าใจได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ผมต้องอาศัยทั้งความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผมเจอและสัมผัสได้เองในการใช้ชีวิตอยู่ในเมือง และความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของผู้คนในจังหวัดนครพนมจากการอ่าน พบปะพูดคุยกับผู้คนในเมือง และการมีส่วนร่วมในงานประเพณีที่คนในจังหวัดนครพนมได้ร่วมกันจัดให้มีขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ในแต่ละปี

การใช้ชีวิตที่นครพนมมีส่วนช่วยทำให้เข้าใจความเป็นเมืองนครพนมได้ในง่ายขึ้น การเดินเล่นริมฝั่งโขงทั้งในตอนเช้าและตอนเย็นและการขี่จักรยานเที่ยวชมไปตามสถานที่ต่างๆ ในเมืองทำให้เห็นการใช้ชีวิตและกิจกรรมที่หลากหลายที่เกิดขึ้นในแต่ละวันของคนในเมือง และภายหลังเวลาหนึ่งปีของการอยู่อาศัยในเมืองเราจะได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในแต่ละฤดู การใช้ชีวิตของคนในเมืองเมื่อฤดูกาลเปลี่ยนไป ความร่วมมือของคนในชุมชนในการจัดงานประเพณีประจำปีที่ยิ่งใหญ่ เช่น งานนมัสการพระธาตุพนม งานประเพณีไหลเรือไฟ และงานประเพณีแข่งเรือในลำน้ำโขง เป็นต้น

การเดินทางไปท่องเที่ยวในวันหยุด ตามหมู่บ้านในชนบทที่อยู่ในพื้นที่หลายอำเภอของจังหวัด ทำให้เราได้ซึมซับวิถีชีวิตของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์ทางด้านศิลป ประเพณีวัฒนธรรม ที่แตกต่างกันชัดเจน และการได้ไปเที่ยวในวันที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคนไทยและคนลาวที่อาศัยอยู่ในอำเภอที่ติดกับแม่น้ำโขงทั้ง 4 อำเภอของจังหวัดนครพนมที่ทางการได้เปิดให้เป็นจุด

ผ่อนปรนการค้าชายแดนไทย-ลาว จำนวน 4 จุด ได้แก่ จุดผ่อนปรนอำเภอบ้านแพง จุดผ่อนปรนอำเภอท่าอุเทน จุดผ่อนปรนอำเภอเมือง และจุดผ่อนปรนอำเภอธาตุพนมซึ่งเปิดทำการตั้งแต่เวลา 07.00 – 15.00 น. ของวันจันทร์ และวันพฤหัสบดี และการร่วมทำกิจกรรม ในวันประเพณีทำบุญประจำปีก็จะยิ่งทำให้เราเข้าใจความสัมพันธ์และสายใยที่เชื่อมโยงระหว่างชาวไทยและชาวลาวได้ชัดเจนขึ้น

การออกไปเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่จังหวัดนครพนม เช่นอุทยานแห่งชาติภูผายล อุทยานแห่งชาติภูสิงห์ และพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง ทำให้เราได้ตระหนักถึงบริบทของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์และสัตว์หลากหลายชนิดที่อยู่ในพื้นที่มาตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน

อุทยานแห่งชาติภูผายลครอบคลุมพื้นที่อำเภอนาแก ของจังหวัดนครพนม มีสภาพทั่วไปเป็นที่ราบสูงสลับกับเทือกเขาหินทราย มีความสูง 300-600 เมตร จากระดับน้ำทะเล สภาพป่าประกอบด้วยป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรังและป่าดิบแล้ง และเป็นต้นน้ำลำธารที่สำคัญหลายสาย ส่วนอุทยานแห่งชาติภูสิงห์ ครอบคลุมพื้นที่ในอำเภอบ้านแพง ของจังหวัดนครพนม มีสภาพป่าสมบูรณ์ (ป่าดิบเขา ป่าดงดิบ ป่าเบญจพรรณ และป่าแดง) มีสัตว์ป่าชุกชุม เป็นต้นกำเนิดของลำห้วยหลากหลาย ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่าง มีขอบเขตเริ่มต้นตั้งแต่ปากน้ำบ้านไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน ไปจนถึงบ้านปากยาม อำเภอศรีสงคราม มีความยาวทั้งสิ้น 92 กิโลเมตร และได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือ แรมซาร์ไซต์ (Ramsar Site) ลำดับที่ 15 ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2562 มีความโดดเด่นและเอกลักษณ์ มีระบบนิเวศน์ที่หายาก มีความสำคัญในเชิงความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลาน้ำจืดหลายชนิด และเป็นแหล่งประมงพื้นบ้านที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงทางอาหารของคนในพื้นที่ การออกไปเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเหล่านี้ทำให้เราได้ตระหนักถึงพลังและบริบทของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ไม่เพียงแต่ดึงดูดให้มนุษย์และสัตว์หลากหลายชนิดพันธุ์จำนวนมากเข้ามาอยู่อาศัยบนผืนดินอันอุดมสมบูรณ์แห่งนี้ แต่ยังได้หล่อเลี้ยงและมีอิทธิพลในการดำรงชีพของทุกชีวิตที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลาช้านานจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนั้นการเดินทางท่องเที่ยวไปตามจังหวัดต่างๆ ในภูมิภาคที่อยู่ใกล้เคียง และการนั่งเรือข้ามฟากไปเที่ยวเมืองท่าแขกและเยี่ยม
ชมแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจทางธรรมชาติ ตลอดจนเยี่ยมชมแหล่งโบราณสถาน วัดวาอารามที่อยู่ในบริเวณโดยรอบของเมืองท่าแขก
ก็จะยิ่งทำให้เราเข้าใจความสัมพันธ์ที่มีมาอย่างแนบแน่น สายใยที่เชื่อมโยง และบริบทของเมืองนครพนมที่มีมากับชุมชนใกล้เคียงตั้งแต่
ในครั้งอดีตจนถึงปัจจุบันได้ดีขึ้นอีกด้วย

ช่วงสี่ปีของการใช้ชีวิตที่นครพนม การถ่ายภาพก็เหมือนจะเป็นกิจวัตรประจำในชีวิตผมเช่นกัน ภาพที่ผมถ่ายส่วนใหญ่เป็นภาพที่สะท้อน
ความงดงามของชีวิตที่เมืองนครพนมและความงดงามของการดำรงชีวิตที่สงบ เรียบง่าย ของชาวนครพนม ท่ามกลางบรรยากาศที่
ผันแปรไปในแต่ละวันและในแต่ละฤดู เช่นภาพพระอาทิตย์ขึ้นริมฝั่งโขง ภาพท้องฟ้าตอนพระอาทิตย์ตก ภาพถนนหนทางในเมือง ภาพ
ทางเดินริมฝั่งโขง ภาพวัดวาอาราม ภาพอาคารบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ทิวทัศน์แม่น้ำโขงที่มองเห็นฝั่งลาวในช่วงเวลาต่างๆ ภาพทิวทัศน์
สองข้างทางที่อยู่นอกเมือง ภาพต้นไม้ ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ และภาพงานประเพณีต่างๆ เป็นต้น
ภาพเหล่านี้บางส่วนผมได้นำมารวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ โดยไม่ได้มีการจัดเรียงตามลำดับใดใดทั้งสิ้น

นครพนมไม่ได้เป็นเพียงจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ น่าอยู่อาศัย มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่โดดเด่นและสวยงาม และผู้คนใน
จังหวัดใช้ชีวิตอย่างผ่อนคลายและสงบสอดคล้องกับบรรยากาศและการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติในแต่ละฤดูเท่านั้น แต่ยังเป็นจังหวัด
ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีความมั่งคั่งทางวัฒนธรรมประเพณี สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ปรัชญาและความเชื่อ ความเป็นตัวตนของคน
อาศัยอยู่ในนครพนมตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นความงามของเครื่องแต่งกายของชนเผ่าต่างๆ ความงามของสิ่งก่อสร้าง
ทางสถาปัตยกรรมที่มีรูปแบบหลากหลายและถูกสร้างขึ้นมาในแต่ละยุคแต่ละสมัยและยังคงปรากฏให้เห็นตามอาคารบ้านเรือน
อาคารราชการ และสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ในปัจจุบัน หรือความงดงามทางความคิดและการสร้างสรรค์ของคนในท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา
จากรุ่นสู่รุ่นผ่านงานประเพณีที่ยิ่งใหญ่เช่น งานนมัสการพระธาตุพนม งานประเพณีไหลเรือไฟ งานประเพณีแข่งเรือในลำน้ำโขง ทำให้มี
ผู้มาเยือนเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

นครพนมเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย บริเวณลุ่มน้ำโขงซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 140 เมตร และเป็นจังหวัดในภาคอีสานที่อยู่ไกลจากกรุงเทพฯ มากที่สุดประมาณ 740 กิโลเมตร โดยเป็นเมืองชายแดนไทย-ลาวที่มีแม่น้ำโขงคั่นกลางและมีเมืองท่าแขกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตั้งอยู่ฝั่งตรงข้าม

จังหวัดนครพนมมีพื้นที่ประมาณ 5,500 ตารางกิโลเมตร อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติโดยมีแนวพรมแดนยาว 153 กิโลเมตร เลียบแม่น้ำโขง สภาพทั่วไปของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่ม มีที่ราบสูงและภูเขาอยู่บ้าง มีแม่น้ำสายสั้นๆ ซึ่งเป็นสาขาย่อยแยกจากแม่น้ำโขงมาหล่อเลี้ยงความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ นครพนมจึงนับเป็นจังหวัดที่มีแหล่งน้ำสมบูรณ์มากเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ในจังหวัดมีแม่น้ำโขงไหลผ่าน ในฤดูฝนของทุกปีระดับน้ำในแม่น้ำโขงจะสูงขึ้น 3-4 เมตรท่วมผืนดินริมฝั่งและดอนทรายกลางน้ำทำให้บริเวณดังกล่าวถูกทับถมด้วยตะกอนแร่ธาตุที่มากับน้ำและมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ จนคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขงสามารถนำผืนดินที่ถูกน้ำท่วมนี้ไปใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อปลูกพืชและผักสวนครัวในช่วงน้ำลดประมาณช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนพฤษภาคมของแต่ละปีได้อีกด้วย

จังหวัดนครพนมแบ่งเขตการปกครองเป็น 12 อำเภอ 97 ตำบล และ 1,123 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 583,727 คน ในปลายปี พ.ศ. 2553 โดยอำเภอเมืองนครพนมเป็นอำเภอที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุด คือ 128,313 คน หรือร้อยละ 22 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัด

เมืองนครพนมเป็นเมืองเล็กๆ ในขณะนั้นและมีประชากรที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ประมาณ 20,000 คนอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสงบภายในเขตเทศบาลเมืองที่ครอบคลุมเนื้อที่ 24.13 ตารางกิโลเมตร ตัวเมืองตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงตรงข้ามกับเมืองท่าแขก ซึ่งเป็นเมืองเอกในแขวงคำม่วน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฝั่งโขงที่เป็นที่ตั้งของเมืองนครพนมมีระดับความสูงวัดจากระดับน้ำทะเลและมีความชันของตลิ่งมากกว่าฝั่งตรงข้ามที่เป็นฝั่งลาว อาคารบ้านเรือนของประชาชนส่วนมากถูกปลูกสร้างเรียงรายตามความยาวของแม่น้ำที่มีทิศทางตามธรรมชาติริมฝั่งสวยงาม มองเห็นเทือกเขาหินปูนสลับซับซ้อนทอดตัวยาวขนานไปกับแม่น้ำฝั่งลาว ฝั่งโขงที่เป็นที่ตั้งของเมืองท่าแขกมีระดับความสูงวัดจากระดับน้ำทะเลและมีความชันของตลิ่งน้อยกว่าฝั่งที่เป็นที่ตั้งของเมือง

นครพนมเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย บริเวณลุ่มน้ำโขงซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 140 เมตร และเป็นจังหวัดในภาคอีสานที่อยู่ไกลจากกรุงเทพฯ มากที่สุดประมาณ 740 กิโลเมตร โดยเป็นเมืองชายแดนไทย-ลาวที่มีแม่น้ำโขงคั่นกลางและมีเมืองท่าแขกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตั้งอยู่ฝั่งตรงข้าม

ประวัติศาสตร์ของนครพนมย้อนไปเมื่อพื้นที่ถูกตั้งถิ่นฐานโดยชาวลาวซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทในประเทศจีนตอนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงแรกของสมัยอาณาจักรล้านช้างที่มีพระเจ้าฟ้างุ้มมหाराชเป็นปฐมมหากษัตริย์ปกครองราชอาณาจักรในปี พ.ศ. 1859 – พ.ศ. 1936 นครพนมมีชื่อเรียกว่า "ศรีโคตรบูรณ" เป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีโคตรบูรณโบราณ และต่อมา มีชื่อเรียกว่า "มรุกขนคร" จนถึงสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรีจึงได้ทรงเปลี่ยนชื่อของเมืองนี้ไปเป็น "นครพนม" เมืองแห่งขุนเขาตามสภาพภูมิประเทศที่โดดเด่นของเมือง

เนื่องจากชาวลาวเป็นชนชาติกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐานในนครพนมและตลอดเวลาในช่วงหลายศตวรรษที่ผ่านมาชาวลาวและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศลาวก็ยังคงอพยพข้ามแม่น้ำโขงมาที่นครพนมทำให้เกิดสายใยแห่งความผูกพันที่เชื่อมโยงระหว่างชาวไทยและชาวลาวอย่างยาวนานปรากฏให้เห็นได้ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาษาถิ่น ลักษณะของชุมชนและบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ประเพณีวัฒนธรรม ลักษณะรูปร่างหน้าตาที่คล้ายคลึงกันจนแทบจะแยกไม่ออก และวิถีชีวิตประจำวันของผู้ที่อาศัยอยู่ตามชายแดนริมฝั่งโขงของทั้งสองประเทศที่ยังมีการเดินทางข้ามฝั่งโดยเรือข้ามฟากไปมาหาสู่กันวันละหลายครั้ง แม้ว่าจะมีการการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 3 เชื่อมนครพนม ที่บ้านหอม ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง กับแขวงคำม่วน ที่บ้านเวินใต้ เมืองท่าแขก และเปิดใช้อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2554 ทำให้ทั้งนครพนมและแขวงคำม่วนสามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยทางบกและปริมาณสินค้าที่ถูกส่งข้ามฟากโดยทางเรือก็ถูกเปลี่ยนไปใช้การขนส่งทางบกมากขึ้นแต่การขนส่งสินค้าและการเดินทางข้ามแม่น้ำโขงโดยเรือข้ามฟากไปมาหาสู่กันก็ยังคงมีให้เห็นเป็นที่คุ้นตาในปัจจุบัน

สะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 3 นอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการค้าและการขนส่งสินค้า ช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างชาวลาวและชาวไทยและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงแล้ว ยังส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวอีกด้วย เพราะสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 3 นี้ทำให้เกิดเส้นทางการเดินทางใหม่ที่เชื่อมโยงเส้นทางการเดินทางทางบกจาก ไทย-ลาว-เวียดนามและภาคใต้ของจีน เป็นเส้นทางการเดินทางที่สวยงามผ่านภูมิประเทศ เมือง หมู่บ้าน ที่อยู่อาศัยของชนเผ่าสองข้างทางที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป และเป็นเส้นทางจากพรมแดนไทยที่ไปยังประเทศเวียดนามและจีนที่มีระยะทางสั้นที่สุดอีกด้วย ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงหลังการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 3 นครพนมก็ยังคงเป็นสถานที่ที่มีความงามที่น่าว่าหาชมได้ยาก ภาพของแม่น้ำโขงอันงดงามและเต็มเปี่ยมไปด้วยชีวิตชีวาค่อยๆ ไหลผ่านตัวเมืองนครพนมที่สงบ โดยมีชาวนครพนมจำนวนมากออกกำลังกายริมฝั่งโขง ด้วยการขี่จักรยานช้าๆ และเดินเล่นรับลมชมวิวดังประเทศลาว ในช่วงเวลาเช้าชมพระอาทิตย์ค่อยๆ เคลื่อนตัวขึ้นเหนือลำน้ำโขงจนพ้นขอบภูเขาและได้ลาดแสงส่องลงมาทำให้เห็นแม่น้ำโขงเป็นสีทอง ทิวทัศน์ของภูเขาที่เรียงรายทางฝั่งลาว ภาพชาวบ้านออกไปหาปลา และภาพของผู้คนที่อยู่ในละแวกนั้นถวายเป็นอาหารแด่พระภิกษุจากวัดใกล้เคียงที่ออกมาบิณฑบาตรเป็นประจำ ล้วนเป็นภาพชินตาที่ดูแล้วรู้สึกอบอุ่นทำให้เกิดความสงบสุข

ภาพของเมืองท่าแขกที่ตั้งอยู่บนฝั่งตรงข้ามของแม่น้ำโขง มองเห็นอาคารบ้านเรือนและวัดวาอารามของชาวลาวเรียงรายอยู่ด้านหน้าริมฝั่ง และมีภูเขาหินปูนสูงตระหง่านและสงบนิ่งอยู่ด้านหลังก็ยังคงเป็นภาพความทรงจำของการมาเยือนนครพนมครั้งแรกสำหรับผู้ที่ได้มาเยือนเมืองนครพนมจำนวนมาก

ความเป็นตัวตนของแม่น้ำโขงสะท้อนให้เห็นการมีชีวิตที่เกื้อกูลต่อสรรพสิ่งที่อยู่รอบข้างตลอดชีวิต หรือตลอดระยะเวลาของการเดินทางของชีวิต จากเทือกเขาหิมาลัยในบริเวณตอนเหนือของทิเบตอันเป็นแหล่งกำเนิด จนถึงจุดสิ้นสุดของการเดินทางและไหลลงสู่ทะเลจีนใต้ที่หมู่บ้านวินฮือ ประเทศเวียดนาม แม่น้ำโขงได้เป็นบ้านและหล่อเลี้ยงชีวิตของสรรพสิ่งรอบข้างทั้งพืชและสัตว์จำนวนมาก รวมทั้งต้นไม้และพันธุ์พืช 20,000 ชนิดพันธุ์ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 430 ชนิดพันธุ์ สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 800 ชนิดพันธุ์ ปลา 1,100 ชนิดพันธุ์ นกกว่า 1,200 ชนิดพันธุ์ และด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของแม่น้ำโขงจึงทำให้ผู้คนจำนวนมากกว่า 60 ล้านคนที่อาศัยอยู่ในลุ่มน้ำโขงตอนล่างซึ่งครอบคลุมพื้นที่ในประเทศ ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนามได้พึ่งพาแม่น้ำสายนี้ในการดำรงชีพ

จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่ประชากรส่วนใหญ่ใช้ชีวิตเรียบง่ายและสงบ และเป็นที่รู้จักกันมาช้านานเพราะเป็นที่ตั้งของพระธาตุพนม พระธาตุคู่บ้านคู่เมือง ที่มีอายุมากกว่า 2,500 ปีที่ทั้งชาวไทยและพี่น้องชาวลาวให้ความนับถือ และนิยมกราบไหว้กันอย่างเนืองแน่น โดยเฉพาะในช่วงเดือนสาม (เดือนกุมภาพันธ์) ของทุกปี ที่จะมีการจัดงานนมัสการองค์พระธาตุพนมซึ่งถือเป็นงานบุญประเพณีที่ยิ่งใหญ่ของภาคอีสาน นอกจากนี้จะเป็นที่รู้จักในเรื่องพระธาตุพนมแล้วจังหวัดนครพนมยังเป็นที่รู้จักในด้านความงดงามของธรรมชาติ และผู้คนในจังหวัดที่มีอัธยาศัยดีและมีความสุขอีกด้วย

เคยมีผลสำรวจจากสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับกรมสุขภาพจิต และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้รวบรวมข้อมูล 5 ปี และเปิดเผยในปี พ.ศ. 2555 ว่า จังหวัดนครพนมได้รับการสำรวจพบว่าประชากรมีความสุขเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทยติดกันสองปีซ้อน แม้ว่าปัจจุบันการสำรวจทางสถิติดังกล่าวจะถูกยกเลิกไปแล้ว ถ้าลองเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของประชากรจังหวัดนครพนมจะพบว่าที่จริงเป็นจังหวัดที่ผู้คนมีรายได้ไม่มากนักเมื่อเทียบกับรายได้ของประชากรในจังหวัดอื่นๆ โดยมีประชากรในจังหวัดร้อยละ 95 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่นการทำนา การปลูกพืชไร่ตามฤดูกาล ได้แก่ ยาสูบ ปอ มะเขือเทศ มันสำปะหลัง และสับปะรด เป็นต้น นอกจากนี้ประชากรบางส่วนยังประกอบอาชีพหัตถกรรมในครัวเรือน ได้แก่ การจักสาน และการทอผ้า เป็นต้น และประชากรอีกบางส่วนเป็นผู้ใช้แรงงาน แต่เห็นได้ว่าความสุขของคนนครพนม เป็นความสุขที่ไม่จำเป็นต้องใช้เงินทองมากมาย เช่นการได้ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว การได้ทำมาหากินที่บ้าน การออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ และการได้ใช้ชีวิตตามประเพณีวัฒนธรรมที่คนนครพนมภูมิใจ สิ่งเหล่านี้คือความสุขของคนนครพนม มันก็เลยสะท้อนออกไปในลักษณะที่ผู้คนภายนอกรับรู้ได้คือ ความเป็นคนมีน้ำใจไมตรี มีความใจเย็น และการมีสภาพปัญหาที่ไม่รุนแรงในพื้นที่จังหวัด

เนื่องจากประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองนครพนมมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เช่นชาวไทย ไทย-ลาว ไทย-เวียดนาม ไทย-จีน และชาวไทย-อินเดียน เป็นต้น ดังนั้นการแสดงออกของประชากรทั้งทางด้านสถาปัตยกรรมและลักษณะของที่อยู่อาศัยในแต่ละชุมชนจึงมีความแตกต่างกันอย่างมาก อาคารในเมืองนครพนมเป็นการผสมผสานระหว่างอาคารร่วมสมัย อาคารแบบดั้งเดิม และอาคารพื้นเมือง สะท้อนถึงวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ และวิถีชีวิตที่แตกต่างของผู้คน โดยมีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของฝรั่งเศสที่สวยงามที่ผู้อพยพและผู้ลี้ภัยชาวเวียดนามนำมาในช่วงที่มีการต่อสู้เพื่อเอกราช

การขี้อายไปรอบๆ เมืองนครพนมในช่วงเช้าๆ และช่วงเย็นๆ ใกล้เคียง เป็นประสบการณ์ที่สนุกสนานและเพลิดเพลินอย่างยิ่ง ทำให้ได้
ชื่นชมกับทิวทัศน์ที่แปรเปลี่ยนไปตามฤดูกาล และได้สัมผัสกับความเย็นสบายของสภาพอากาศที่แจ่มใสตลอดปี ไม่ว่าจะเป็นอากาศ
ในช่วงฤดูร้อน ฤดูฝน หรือฤดูหนาว ที่มีความเย็นสบายตลอดทั้งปี จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่มีอุณหภูมิเฉลี่ย 26.57 องศาเซลเซียส
อุณหภูมิสูงสุด 35.8 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุด 18.3 องศาเซลเซียส

ฤดูร้อนที่นครพนมซึ่งโดยปกติจะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงที่ร้อนที่สุดของปีและอุณหภูมิ
อาจสูงถึง 40 องศาเซลเซียส น้ำในแม่น้ำโขงลดระดับ และร่องน้ำมีขนาดแคบลง และบางช่วงน้ำตื้นจนสามารถเดินข้ามได้ มองเห็น
แก่งหิน หาดหิน หาดทราย และริมฝั่งตลิ่งที่สูงชันดูคล้ายหน้าผาสูงตระหง่านขนานทั้งสองข้างของแม่น้ำ และหาดทรายนี้อาจยาวหลาย
กิโลเมตร ลักษณะเป็นหาดทรายที่มีริ้วลายคล้ายระลอกคลื่น และชาวนครพนมได้เรียกหาดทรายนี้ว่า หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ์ ชาว
บ้านมักจะใช้โอกาสพิเศษในช่วงฤดูร้อนนี้พาครอบครัวออกไปตั้งแคมป์และเพลิดเพลินไปกับการตกปลา หรือพารามอเตอร์ไฮด์หรือ
รถปิกอัปลงไปเล่นน้ำพักผ่อนกันอย่างสนุกสนานเกือบตลอดทั้งวันบนหาดทรายแห่งนี้

ฤดูฝนในจังหวัดนครพนมมักจะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมไปจนถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นฤดูที่น้ำในแม่น้ำโขงท่วมหลากจนถึง
ขอบตลิ่ง น้ำเป็นสีแดงส้ม หรือสีน้ำตาลอ่อนอมแดง และทั้งสองฝั่งก็ถูกปกคลุมด้วยต้นไม้ใหญ่ ไม้พุ่ม และพืชริมฝั่งที่เขียวชอุ่มหลาก
หลายชนิด นครพนมเป็นจังหวัดที่มีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยที่
2,222.5 มิลลิเมตรต่อปี มีจำนวนวันที่มีฝนตกโดยเฉลี่ย 140 วัน และมีความชื้นสัมพัทธ์ร้อยละ 74.66 ความชื้นในอากาศทำให้มอสส์
ซึ่งเป็นพืชขนาดเล็กสีเขียว นุ่มจำนวนมากเรียงแน่นติดกันดูคล้ายๆ กับผืนพรมที่เจริญเติบโตปกคลุมตามลำต้น กิ่งก้าน ของต้นไม้โดย
เฉพาะบริเวณที่เปียกชื้นของลำต้นที่อยู่ใต้ร่มเงา ไม้เลื้อยที่ไต่เกาะตามผนังขึ้นๆ ของวัดเก่าและอาคารที่ถูกทิ้งร้างไว้ และต้นเฟิร์นหลาก
หลายชนิดจำนวนมากที่ปกคลุมกิ่งสูงๆ ของต้นจามจุรีขนาดใหญ่ในเมือง แม้ว่าปริมาณน้ำฝนจะช่วยให้เกษตรกรปลูกพืชผลและเป็น
แหล่งน้ำสำหรับบริโภคโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในชนบท แต่ฝนที่ตกลงมาในปริมาณที่มากเกินไปในบางปีก็สร้างความเสียหายให้กับพืชผลที่
หวานใหม่ตามริมฝั่งแม่น้ำโขงได้เช่นกัน ฤดูฝนที่นครพนมเป็นช่วงเวลาพิเศษของปีที่มีมอบประสบการณ์ที่ยากจะลืมเลือนให้กับผู้มา
เยือน เมื่อมองดูทิวทัศน์ริมฝั่งของแม่น้ำโขง ระดับน้ำในแม่น้ำสูงขึ้นจนเส้นที่แบ่งขอบเขตของสองฝั่งแม่น้ำดูเหมือนจะหายไปจากสาย

ตาทำให้ดูราวกับว่าแผ่นดินของประเทศไทยและประเทศลาวที่อยู่บนฝั่งแม่น้ำได้เชื่อมต่อเป็นผืนเดียวกัน น้ำจำนวนมากของแม่น้ำโขง ซึ่งมีสีแดงส้มในฤดูนี้ไหลผ่านไปอย่างสม่ำเสมอไม่เร่งรีบ มองเห็นระลอกคลื่นเป็นช่วงๆ ตามจังหวะการไหลของน้ำ บนผิวน้ำตรงจุดที่มีแสงส่องกระทบจะเห็นประกายสีเงินระยิบระยับ และเมื่อมีลมพัดผ่าน เราจะได้สัมผัสกับความชุ่มฉ่ำของผืนป่า ผืนดิน และผืนน้ำในฤดูฝน จากความเย็นและกลิ่นอายของธรรมชาติที่กระจายอยู่ในทุกอณูของอากาศในขณะนั้นเหมือนโดนต้อมนต์ และเมื่อมองไกลออกไป ความยิ่งใหญ่ ความแข็งแกร่งและความสงบนิ่งสันโดศของภูเขาที่สลับซับซ้อนเรียงรายอยู่ด้านหลังก็จะดึงดูดและซึ่มซับเราเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของความยิ่งใหญ่ นั่นโดยไม่รู้ตัว และเมื่อท้องฟ้ากลับมาดูสว่างสดใสขึ้นอีกครั้งหลังฝนตก ภูเขาที่เคยดูสงบนิ่งในความมืดมัวก็กลับมามีชีวิตชีวาเต็มไปด้วยแสงเงาและสีสันอีกครั้ง และได้ปรากฏภาพสะท้อนของภูเขาและท้องฟ้าอันงดงามให้เห็นบนผิวน้ำ

ฤดูหนาวที่นครพนมซึ่งโดยปกติจะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมไปจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ จะมีลมเย็นพัดมาจากทางฝั่งลาวทำให้อากาศที่นครพนมเย็นสบายและท้องฟ้าเต็มไปด้วยสีส้มสดใส เห็นผิวน้ำในแม่น้ำโขงจะมองเห็นลายหมอกลอยระเร่ และในช่วงเวลานั้นๆ ที่พระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกในช่วงนี้ของปีจึงเป็นความงดงามที่แปลกตาหาดูได้ยาก ในช่วงเช้าตรู่ก่อนที่พระอาทิตย์จะโผล่ขึ้นมาให้เห็น ท้องฟ้าจะเต็มไปด้วยสีส้มและสีบนท้องฟ้าจะค่อยๆ เปลี่ยนไปจากสีเหลืองไปเป็นสีส้มสดใส และสุดท้ายจะกลายเป็นสีทองสว่างจ้าเหนือภูเขาพร้อมกับพระอาทิตย์ดวงกลมโต นอกจากการมองดูพระอาทิตย์ขึ้นแล้วการชมพระอาทิตย์ตกอย่างเงียบๆ ในตอนเย็นของแต่ละวัน ก็ให้ความรู้สึที่สงบเป็นพิเศษเช่นกัน ความสงบนี้ไม่ใช่ความสงบเงียบที่เกิดขึ้นบนผืนดินเมื่อบรรดาเหล่านกหยุดส่งเสียงร้อง หรือเมื่อเสียงที่เกิดจากกิจกรรมประจำวันของผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมืองจางหายไปเมื่อดวงอาทิตย์กำลังจะลับขอบฟ้าเท่านั้น แต่ยังเป็นความสงบที่พิเศษสุดมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นในใจโดยไม่คาดคิดขณะที่มองดูพระอาทิตย์กำลังจะลับสายตา

ความสงบในใจนี้เป็นความสงบที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและมิแต่ธรรมชาติเท่านั้นเป็นผู้บันดาล

สี่ปีของการใช้ชีวิตที่นครพนมเป็นประสบการณ์ที่สวยงามและน่าทึ่ง เป็นอีกช่วงหนึ่งของชีวิตที่ สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม มีความสวยงาม แปรเปลี่ยนไปตามฤดูกาลตลอดเวลา ทำให้เกิดการสังเกต เรียนรู้ และเข้าใจ การใช้ชีวิตที่นครพนมสะท้อนให้ผมได้ตระหนักว่าชีวิตของมนุษย์ ก็เหมือนกันกับชีวิตของแม่น้ำโขง และชีวิตของสรรพสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวเรา ที่ต่างก็มีความสวยงาม อลังการ มหัศจรรย์ เต็มเปี่ยมไปด้วยพลัง และเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันตามธรรมชาติโดยที่ไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้

ในการดำรงชีวิตอย่างสันติโดยปราศจากการแบ่งแยกใดๆ ความรู้และความเข้าใจในความเป็นตัวตนของเรานับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนั้นเรายังต้องมีความเข้าใจในหน้าที่ บทบาทและความรับผิดชอบตามบริบทที่เปลี่ยนไปในแต่ละช่วงของชีวิตอีกด้วย และจากความเข้าใจนั้น ความคิด และการกระทำของเราก็จะเปลี่ยนไปเองตามธรรมชาติกลายเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญและความเคารพกับทุกสิ่ง เพื่อเกื้อกูลต่อผู้อื่นและสรรพสิ่งที่อยู่รอบข้าง ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน และแบ่งปันทรัพยากรธรรมชาติให้เพื่อนร่วมโลกได้ใช้ในการดำรงชีวิตอย่างสงบด้วยเช่นกัน

